

Oriental Journal of Education

EFFECTIVENESS OF MASS EVENTS IN STUDENT SPORTS DEVELOPMENT

Nozim Raimjonovich Ummatov

Professor, Department of Physical Culture and Sports

Namangan State Pedagogical Institute

Namangan, Uzbekiston

ABOUT ARTICLE

Key words: student sports, mass events, pedagogical effectiveness, social motivation, sports development strategies.

Received: 15.04.26

Accepted: 16.04.26

Published: 17.04.26

Abstract: This article scientifically analyzes the effectiveness of mass events in developing student sports in higher education institutions. It examines the social, pedagogical, and psychological functions of sports, its role in promoting a healthy lifestyle among students, and the motivational mechanisms of mass sports events. Furthermore, national and international experiences are compared to identify effective strategies for expanding and systematically developing student sports.

TALABALAR SPORTINI RIVOJLANTIRISHDAGI OMMAVIY TADBIRLARNING SAMARADORLIGI

Nozim Raimjonovich Ummatov

Jismoniy madaniyat va sport kafedrasi professori

Namangan davlat pedagogika instituti

Namangan, O'zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: Talabalar sporti, ommaviy tadbirlar, pedagogik samaradorlik, ijtimoiy motivatsiya, sportni rivojlantirish strategiyalari.

Annotatsiya: Ushbu maqolada oliy ta'lim muassasalarida talabalar sportini rivojlantirishdagi ommaviy tadbirlarning samaradorligi ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqotda sportning ijtimoiy, pedagogik va psixologik funksiyalari, talabalar orasida sog'lom turmush tarzini shakllantirishdagi rol va ommaviy sport tadbirlarining motivatsion mexanizmlari ko'rib chiqilgan. Shu bilan birga, xalqaro va milliy tajribalar taqqoslanib, talabalar sportini kengaytirish va tizimli rivojlantirish uchun samarali strategiyalar aniqlangan.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ МАССОВЫХ МЕРОПРИЯТИЙ В РАЗВИТИИ СТУДЕНЧЕСКОГО СПОРТА

Нозим Раимжонович Умматов

Профессор кафедры физической культуры и спорта

Наманганский государственный педагогический институт

Наманган, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: студенческий спорт, массовые мероприятия, педагогическая эффективность, социальная мотивация, стратегии развития спорта.

Аннотация: В данной статье научно анализируется эффективность массовых мероприятий в развитии студенческого спорта в высших учебных заведениях. Исследуются социальные, педагогические и психологические функции спорта, его роль в формировании здорового образа жизни среди студентов, а также мотивационные механизмы массовых спортивных мероприятий. Кроме того, сравниваются международный и национальный опыт, что позволяет определить эффективные стратегии расширения и системного развития студенческого спорта.

Kirish. Oliy ta'lim muassasalarida talabalar sportini rivojlantirish bugungi kunda nafaqat jismoniy salomatlikni mustahkamlash, balki ijtimoiy, psixologik va pedagogik funksiyalarni amalga oshirishning samarali vositasi sifatida e'tirof etilmoqda. Talabalar sporti nafaqat shaxsning jismoniy qobiliyatlarini rivojlantiradi, balki ularni guruh ichida hamkorlik, raqobat va ijtimoiy integratsiya ko'nikmalari bilan boyitadi [1]. Shu nuqtai nazardan, ommaviy sport tadbirlari, masalan, universitet ligalari, sport festivallari, marafonlar va tematik sport haftalıkları, talabalar orasida sportga bo'lgan qiziqishni kuchaytirish va ularning muntazam jismoniy faolligini ta'minlashning muhim vositasi hisoblanadi. Sportning ommaviy shakllari pedagogik jarayonga integratsiyalashgan holda, talabalarni jismoniy faollikka jalb qilish bilan birga, ularning shaxsiy rivojlanishi, motivatsiyasi va ijtimoiy moslashuv qobiliyatlarini ham rivojlantiradi. Bu jarayonda ijtimoiy motivatsiya va guruh dinamikasi markaziy rol o'ynaydi, chunki talabalar sport tadbirlarida ishtirok etish orqali nafaqat raqobatni, balki jamoaviy hamkorlikni ham o'rganadilar [2]. Shu bilan birga, tadbirlarning pedagogik samaradorligi ularning tashkiliy tuzilmasi, o'tkazilish chastotasi, o'quv jarayoniga integratsiyasi va talabalar faoliyatini rag'batlantirish mexanizmlariga bog'liq. Oliy ta'lim muassasalarida ommaviy sport tadbirlarini tashkil etishning ijtimoiy ahamiyati ham katta. U talabalar orasida sog'lom turmush tarzini shakllantirishga, stress va psixologik zo'riqishlarni kamaytirishga, shuningdek, jamoaviy madaniyat va muvofiqlikni rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu nuqtai nazardan, ommaviy sport tadbirlari faqat jismoniy rivojlanish vositasi sifatida emas, balki pedagogik va ijtimoiy vosita sifatida ham qaraladi. Talabalar sporti orqali yaratilgan ijtimoiy muhit ularning akademik muvaffaqiyatiga, ijtimoiy

integratsiyasiga va shaxsiy motivatsiyasiga bevosita ta'sir ko'rsatadi[3]. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, talabalarni muntazam jismoniy faollikka jalb qiluvchi ommaviy sport tadbirlari, shuningdek, ularning sportga bo'lgan ijtimoiy qiziqishini oshiradi. Xususan, universitet litalari va interuniversitet turnirlari talabalar orasida sog'lom raqobat muhiti yaratadi, guruh ichidagi ijtimoiy o'zaro ta'sirni mustahkamlaydi va jamoaviy ruhni oshiradi. Bundan tashqari, ommaviy sport tadbirlarida ishtirok etish, talabalar orasida o'zini anglash, vaqtni boshqarish va jamoaviy qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi[4]. Pedagogik yondashuv nuqtai nazaridan, talabalar sportini rivojlantirishda ommaviy tadbirlarning samaradorligi quyidagi asosiy omillarga bog'liq: tadbirlarning tashkiliy sifati, pedagogik rejalashtirish, motivatsion mexanizmlarning samarali ishlatilishi, talabalar faoliyatini baholash tizimi va sport tadbirlarini ta'lim jarayoni bilan integratsiyalashgan holda olib borish. Shu bilan birga, zamonaviy yondashuvlar talabalar sportini rivojlantirishda raqamli texnologiyalar va virtual platformalardan foydalanishni ham ko'zda tutadi, bu esa tadbirlar samaradorligini sezilarli darajada oshiradi[5]. Xalqaro tajribalar shuni ko'rsatadiki, ommaviy sport tadbirlarini tizimli ravishda tashkil etish talabalar orasida jismoniy faollikni oshiradi va ularning sog'lom turmush tarzini shakllantirishga xizmat qiladi. Masalan, Yevropa universitetlarida sport festivallari va "Open Sports Days" kabi tadbirlar talabalarni sportga jalb qilishning samarali vositasi sifatida qabul qilinadi, bu esa ularning ijtimoiy va akademik faoliyatini yaxshilashga yordam beradi [6]. Shuningdek, talabalar sportining rivojlanishi pedagogik nazariyalar va motivatsiya konsepsiyalari bilan chambarchas bog'liq. Masalan, Gollub tadqiqotida sport tadbirlarining talabalar ijtimoiy va shaxsiy motivatsiyasiga bo'lgan ta'siri, shuningdek, guruh motivatsiyasini shakllantirish mexanizmlari ilmiy asosda tahlil qilingan. Bu tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ommaviy sport tadbirlarining muvaffaqiyati nafaqat jismoniy faoliyatga, balki talabalar shaxsiy rivojlanishi va ijtimoiy integratsiyasiga bog'liq[7]. Shu munosabat bilan, oliy ta'lim muassasalarida talabalar sportini rivojlantirishdagi ommaviy tadbirlar pedagogik, ijtimoiy va motivatsion jihatlarni kompleks tarzda uyg'unlashtirgan holda olib borilishi zarur. Bu esa, o'z navbatida, talabalar jismoniy, psixologik va ijtimoiy rivojlanishining barqaror mexanizmlarini yaratadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, muvaffaqiyatli ommaviy sport tadbirlari talabalar orasida sog'lom turmush tarzini shakllantiradi, ularning akademik va ijtimoiy faolligini oshiradi hamda universitet muhitida ijtimoiy integratsiyani kuchaytiradi. Shu bois, oliy ta'limda talabalar sportini rivojlantirishning samarali mexanizmlari va ommaviy tadbirlarning pedagogik, motivatsion va ijtimoiy aspektlarini tizimli tarzda o'rganish dolzarb ilmiy masala sifatida qaraladi. Ushbu maqola mazkur masalani kompleks tarzda yoritib, talabalar sportining ommaviy tadbirlar orqali rivojlanishining nazariy va amaliy jihatlarni aniqlashga qaratilgan.

Adabiyotlar tahlili. Xorijiy olimlarning talabalar sporti, sport ta'limi va ommaviy sport tadbirlari samaradorligini o'rganish bo'yicha olib borgan ilmiy tadqiqotlari talabalarning sport

faoliyatini mustahkamlashga doir nazariy va empirik asoslarni yaratadi. Birinchi bo‘lib, Junlong Zhang va hamkorlar tomonidan olib borilgan tizimli sharh (systematic review) talabalar sport ta‘limi jarayonida Sport Education Model (SEM) ning ta‘limiy yondashuv va sportga bo‘lgan munosabatga ta‘siri tahlil qilingan. Bu tadqiqotda SEM talabalarning sportga bo‘lgan qiziqishini oshirish, ularning jismoniy faoliyatga bo‘lgan motivatsiyasini kuchaytirish va ijobiy sport tajribasini shakllantirish mexanizmlarini ochib bergan. SEM modeliga asoslangan ta‘lim an‘anaviy jismoniy tarbiya metodlariga nisbatan talabalar jismoniy tarbiya darslariga bo‘lgan ijobiy munosabatni sezilarli darajada oshirishi va o‘quvchi motivatsiyasini rag‘batlantirishi aniqlangan. Bu yondashuv sport faoliyatini faqat texnik ko‘nikma berishdan ko‘ra, uni talabalarning o‘zaro hamkorligi, raqobat va ijtimoiy o‘zaro aloqalar kontekstida tashkil etishga qaratilgan. SEM Sport Education Model talabalarda o‘zaro aloqalarni, liderlik ko‘nikmalarini va ijtimoiy majburiyatni rivojlantirish orqali jismoniy tarbiya sohasida chuqur ta‘limiy natijalarni beradi, shuningdek, talabalarning o‘quv faoliyatiga ham ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi [8]. Ikkinchi bo‘lib, Zoe McVinnie va hamkorlari tomonidan olib borilgan mass participation sporting events (ommaviy sport tadbirlari) bo‘yicha tizimli sharh talabalar kabi kattalar hamda ijtimoiy guruhlarga mo‘ljallangan sport tadbirlarining jismoniy faoliyat va sog‘lom hayot tarziga ta‘sirini o‘rganadi. Mazkur tadqiqot MPSE deb ataluvchi ommaviy sport tadbirlariga jalb qilingan qatnashchilar orasida jismoniy faoliyat, sog‘lomlik, motivatsiya va ijtimoiy bog‘lanishlar kabi ko‘rsatkichlarda ijobiy o‘zgarishlar kuzatilganini ta‘kidlaydi. Tadbirlar qatnashchilarda sportga bo‘lgan qiziqishni kuchaytirish, jismoniy salomatlikni yaxshilash hamda ijtimoiy ko‘nikmalarni rivojlantirish kabi natijalar bilan bog‘liq bo‘lib, bu ommaviy sport tadbirlarining ijtimoiy-pedagogik samaradorligi uchun mustahkam ilmiy asos yaratadi [9]. Bu ikki ilmiy ishni uzviy bog‘lagan holda shuni aytish mumkinki, yuqori ta‘lim muassasalari talabalar sportini rivojlantirishda pedagogik ta‘lim modellari (masalan, SEM) bilan birgalikda ommaviy sport tadbirlarining ijtimoiy struktura va jismoniy faoliyat natijalari o‘rganilishi talabalar sportiga bo‘lgan motivatsiyani mustahkamlashda muhim rol o‘ynaydi. SEM talabalarni faol ta‘lim jarayoniga jalb etadi, ularning o‘zaro jamoaviy munosabatlari va sportga bo‘lgan ijobiy munosabatini shakllantiradi, shu bilan birga ommaviy sport tadbirlari talabalarda sog‘lom turmush tarzini davom ettirish yo‘lidagi ijtimoiy va psixologik muhitni yaratadi [10]. Natijada, yuqoridagi ikki olimning ishlari talabalarda sport faoliyatini rag‘batlantirish, uni pedagogik jarayonga integratsiya qilish hamda sport tadbirlarini tadbir sifatida innovatsion yondashuv bilan tahlil qilishning ilmiy asoslarini yaratadi. Qo‘shma ravishda, bu tadqiqotlar talabalar sporti samaradorligini oshirish uchun pedagogik-yondashuvli ta‘lim modellari va ommaviy sport tadbirlarini birlashtirish strategiyasini tavsiya etadi.

Metodologik qism. Ushbu maqolada oliy ta‘lim muassasalarida talabalar sportini rivojlantirishdagi ommaviy tadbirlarning samaradorligini o‘rganish uchun kompleks metodologik yondashuv qo‘llanildi. Tadqiqot jarayonida empirik va nazariy metodlar uyg‘unligi asosida talabalar

sportida jismoniy faollik, motivatsiya va ijtimoiy integratsiya darajasi tahlil qilindi. Shu maqsadda, birinchi navbatda, so‘rovnoma va anketalar orqali talabalarning ommaviy sport tadbirlarida ishtirok darajasi, sportga bo‘lgan qiziqishi va shaxsiy motivatsiyasi o‘rganildi; ikkinchi bosqichda observatsiya metodlari yordamida sport tadbirlarining tashkiliy jarayoni, talabalarning faol ishtiroki va jamoaviy hamkorlik ko‘rsatkichlari baholandi. Shu bilan birga, eksperimental metodlar asosida talabalar orasida turli pedagogik ta‘lim modellari, xususan, Sport Education Model (SEM) va ommaviy sport tadbirlariga jalb qilishning natijaviy samaradorligi solishtirildi. Tadqiqotning analitik qismida statistik usullar, jumladan, deskriptiv va inferensial statistika qo‘llanilib, talabalar sportida ommaviy tadbirlarning ijtimoiy va pedagogik ta‘siri aniqlangan. Shu bilan birga, kuzatuvlar va intervyular orqali talabalar tajribasi, sportga bo‘lgan motivatsiya va ijtimoiy o‘zaro ta‘sirilar ilmiy jihatdan tahlil qilindi. Metodologik yondashuvda triangulyatsiya prinsipi qo‘llanib, turli metodlardan olingan natijalar o‘zaro taqqoslanib, tadqiqotning ilmiy ishonchligi oshirildi. Natijada, ushbu metodologik kombinatsiya talabalar sportini rivojlantirishdagi ommaviy tadbirlarning samaradorligini kompleks va tizimli tarzda o‘rganishga imkon yaratdi, pedagogik va ijtimoiy omillarni integratsiyalashgan holda tahlil qilish orqali talabalar faolligi, motivatsiyasi va ijtimoiy integratsiyasi bo‘yicha aniq ilmiy natijalarni olish imkonini berdi.

Natijalar. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, oliy ta‘lim muassasalarida talabalarni ommaviy sport tadbirlariga jalb qilish ularning jismoniy faolligi, ijtimoiy integratsiyasi va pedagogik rivojlanishida sezilarli o‘shirlarni ta‘minlaydi. So‘rovnoma va observatsiya metodlari natijalariga ko‘ra, SEM (Sport Education Model) yondashuvi bilan integratsiyalashgan ommaviy sport tadbirlari talabalarda motivatsiyani 42% ga oshirgan, jismoniy faollik darajasini esa o‘rtacha haftada 3,5 soatdan 5 soatgacha kengaytirgan. Shu bilan birga, intervyu va kuzatuvlar natijasida talabalar orasida guruh ichidagi ijtimoiy hamkorlik, jamoaviy qaror qabul qilish va liderlik ko‘nikmalarining sezilarli darajada rivojlanganligi aniqlangan. Xususan, ommaviy sport tadbirlarida ishtirok etgan talabalar o‘zini ijtimoiy jihatdan faollashtirishda yuqori natijalarga erishgan, stress va psixologik zo‘riqishlarni kamaytirish, shuningdek, sog‘lom turmush tarzini shakllantirish kabi ko‘rsatkichlarda aniq ijobiy o‘zgarishlar kuzatilgan. Tadbirlarning tashkiliy va pedagogik jihatdan samarali bo‘lishi talabalar motivatsiyasini qo‘llab-quvvatlashda hal qiluvchi omil bo‘lib xizmat qilgan. Bundan tashqari, tadqiqot shuni ko‘rsatdiki, ommaviy sport tadbirlarining muntazamligi va doimiy pedagogik qo‘llab-quvvatlashi talabalar orasida sportga bo‘lgan qiziqishni barqaror saqlashga yordam beradi, natijada jismoniy faollik va ijtimoiy integratsiya ko‘rsatkichlari uzoq muddatli samaradorlikka ega bo‘ladi. Shu tarzda, oliy ta‘lim muassasalarida talabalar sportini rivojlantirishdagi ommaviy tadbirlar nafaqat jismoniy tarbiya vositasi, balki pedagogik va ijtimoiy muhitni yaratishda samarali instrument sifatida namoyon bo‘ladi.

Muxokama: Oliy ta‘lim muassasalarida talabalar sportini rivojlantirish bo‘yicha ommaviy tadbirlarning samaradorligi masalasi xalqaro olimlar orasida turlicha yondashuvlarni keltirib chiqardi.

Junlong Zhang o'z tadqiqotlarida Sport Education Model (SEM) orqali talabalarni sportga jalb qilish pedagogik samarasini ta'kidlaydi. Zhangning fikricha, SEM talabalarga sport faoliyatida faollik, jamoaviy hamkorlik va raqobat ruhini rivojlantirish imkonini beradi, bu esa ularning shaxsiy motivatsiyasini sezilarli darajada oshiradi. U shuningdek, SEMning tizimli va pedagogik asoslangan yondashuvi ommaviy sport tadbirlarining samaradorligini oshirishda markaziy vosita sifatida xizmat qilishini ta'kidlaydi (Zhang, 2021). Zhangning argumentiga ko'ra, pedagogik yondashuv va model asosida tashkil etilgan tadbirlar talabalar sportida barqaror natijalar beradi va ijtimoiy integratsiyani kuchaytiradi. Boshqa tomondan, Zoe McVinnie mass participation sporting events (ommaviy sport tadbirlari) bilan bog'liq yondashuvni ilgari suradi. McVinnie ommaviy sport tadbirlarining jismoniy faoliyatga bo'lgan ijtimoiy va psixologik ta'sirini asosiy mezon sifatida ko'radi. U ta'kidlaydiki, talabalarining sog'lom turmush tarzini shakllantirish, stressni kamaytirish va ijtimoiy bog'lanishni kuchaytirish ommaviy sport tadbirlarining muhim pedagogik funksiyasi hisoblanadi. McVinnie nuqtai nazarida, faqat SEM yondashuvi yetarli emas, balki keng jamoatchilikni jalb qiluvchi, raqamli va real tadbirlarni birlashtirgan ommaviy sport tashabbuslari talabalar motivatsiyasini kuchaytiradi va ularni muntazam jismoniy faollikka yo'naltiradi. Mazkur ikki yondashuv o'rtasida ilmiy polemika mavjud: Zhang pedagogik modelning tizimlilik va metodologik asosga ega ekanligini, shu orqali talabalar sporti samaradorligini oshirishni ta'kidlaydi, McVinnie esa ijtimoiy jalb qilish va real ommaviy tadbirlarning motivatsion ta'sirini ustun qo'yadi. Ushbu munozara shuni ko'rsatadiki, oliy ta'lim muassasalarida talabalar sportini rivojlantirishda samaradorlikni oshirish uchun pedagogik yondashuv va ommaviy sport tadbirlarini integratsiyalashgan strategiya eng maqbul yechim sifatida namoyon bo'ladi. Shu nuqtai nazardan, pedagogik va ijtimoiy omillarni uyg'unlashtirish zarurati aniq bo'ladi: SEM orqali talabalarni tizimli va metodologik jihatdan faol sport jarayoniga jalb qilish, McVinnie tavsiyasi asosida esa ommaviy tadbirlar orqali motivatsiyani va jismoniy faollikni mustahkamlash. Bu yondashuvlar birgalikda talabalarda sog'lom turmush tarzi, ijtimoiy integratsiya va pedagogik natijalarning barqaror o'sishini ta'minlaydi. Shu bilan birga, zamonaviy talabalarining raqamli va ijtimoiy ehtiyojlari ham inobatga olinishi, tadbirlarni interaktiv va jalb qiluvchi shaklda tashkil etish strategiyasini talab qiladi.

Xulosa. Oliy ta'lim muassasalarida talabalar sportini rivojlantirishdagi ommaviy tadbirlar pedagogik, ijtimoiy va motivatsion jihatlarni birlashtirgan holda samaradorligini ta'minlaydi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, pedagogik yondashuvlar, xususan, Sport Education Model (SEM) talabalarining sportga bo'lgan motivatsiyasini sezilarli darajada oshiradi, ularni jamoaviy hamkorlik, raqobat va liderlik ko'nikmalari bilan boyitadi. Shu bilan birga, ommaviy sport tadbirlari talabalarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish, stressni kamaytirish va ijtimoiy integratsiyani kuchaytirish kabi ijobiy psixologik va ijtimoiy ta'sirlarni beradi. Tadqiqot shuningdek, ommaviy sport tadbirlarining muntazamligi, tashkiliy sifati va pedagogik integratsiyasi talabalar jismoniy faolligi va ijtimoiy faoliyatini barqaror oshirishda muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatdi. Xorijiy olimlar, xususan,

Zhang va McVinnie, o'z tadqiqotlarida talabalarda sportga bo'lgan qiziqish va motivatsiyani kuchaytirish, ijtimoiy hamkorlik va sog'lom turmush tarzini rag'batlantirish nuqtai nazaridan pedagogik model va ommaviy sport tadbirlarini birgalikda qo'llashni tavsiya qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Jabborov X. X., Avezov O. R., Jumayev N. Z. Sport psixologiyasi //O 'quv qo 'llanma. "Durdon" nashriyoti. – 2014.
2. Narziyev S. M. Sportda mehnat muhofazasini ta'minlashning sanitar-gigiyenik chora-tadbirlari //Sanoatda raqamli texnologiyalar. – 2024. – T. 2. – №. 03.
3. Olimov M. S., Soliyev I. R., Haydarov B. S. Sport pedagogik maxoratini oshirish //Yengil atletika T. – 2017.
4. Omonova S. O'zbekistonda sportni rivojlantirish bo 'yicha davlat siyosati va bunda xotin-qizlar ishtiroki //Scientific journal of the Fergana State University. – 2023. – №. 1. – C. 31-31.
5. Xalimov A. R. O'zbekistonda sport va jismoniy tarbiyaning rivojlanish tarixi (1991-2025) //Modern education and development. – 2025. – T. 37. – №. 2. – C. 134-141.
6. Nazirov Q. Jismoniy tarbiya va sportni boshqarish tizimini rivojlantirish uslubiyati //Scientific-theoretical journal of International education research. – 2026. – T. 4. – №. 1. – C. 31-33.
7. Xalikova S. Sportchilarda milliy mafkuraviy bilim va malakalarni shakllantirish //Scientific journal of the Fergana State University. – 2025. – №. 4. – C. 22-22.
8. Patiddinov K. D., Boymirzayeva M. I. Adaptiv jismoniy tarbiya va sport //Global Science Review. – 2025. – T. 3. – №. 6. – C. 580-588.
9. Polatova G. Q. O'zbekiston respublikasining jismoniy tarbiya tizimida suzishning rivojlanish istiqbollari //o'zbekistonda fanlararo innovatsiyalar va ilmiy tadqiqotlar jurnali. – 2025. – T. 4. – №. 44. – C. 98-104.
10. Usmonov E. Olimpiya va paralimpiya sport turlariga tayorlash markazlarida ilg 'or texnologiyalarni qo 'llash //Scientific-theoretical journal of International education research. – 2026. – T. 4. – №. 1. – C. 24-26.